

ΤΟ ΕΓΩ

ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΗΣ ΑΜΕΣΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ ΦΙΔΟΣΟΦΟΥΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΥΚΕΓΩ

ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΟΥ

ΥΠΟ

Π.Α. ΑΓΙΟΣΟΦΙΤΟΥ

Διδάκτορος ΠΑΙΔΕΠΤΗΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΠΕΡΙΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΜΕΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ, πελεοφόροι της θεολογίας καὶ γυμνασιάς.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ
ΟΥΚΕΓΩ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

Ε.Γ.Δ.π.Σ.Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Αν. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.γ.Δ πλ.Κ.π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΤΟ ΕΓΩ

ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΗΣ ΑΜΕΣΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΥΚΕΓΩ

ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΟΥ

HTOI

- I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΑΡΕΕΩΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΟΥΚΕΓΩ
- II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ, ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΟΥΚΕΓΩ.
- III. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΑΙΤΙΑΣ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΟΥΚΕΓΩ ΉΤΟΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΟΥΚΕΓΩ.

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Α. ΑΓΙΟΣΟΦΙΤΟΥ

Διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας, τελειοφοίτου τῆς θεολογίας καὶ γυμνασιάρχου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΑΡΕΕΩΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ
ΟΥΚΕΓΩ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

Ε.Γ.Δ της Ι.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΤΟ ΕΓΩ

ΕΚΤΟΣ ΠΑΣΣΕΣ ΑΜΕΣΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΥΚΕΓΩ

ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΤΟΥ

ΥΠΟ

Π. Α. ΑΓΙΟΣΟΦΙΤΟΥ

Διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας, τελειοφοίτου τῆς θεολογίας καὶ
γυμνασιάρχου.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ
ΟΥΚΕΓΩ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

Ε.Γ.Δ της Π.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Χάριν τῶν ξένων προσημειοῦνται τάδε:

- A
- 1) τὸ «νὰ» (=ἴνα) μεθ' ύποτακτικῆς ή παρωχημένου ὄριστικῆς εἶνε ἀνάλυσις τελικοῦ ἀπαρεμφάτου.
 - 2) τὸ «ὅτι» μεθ' ὄριστικῆς εἶνε (εἰδικὴ πρότασις ή) ἀνάλυσις α) εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, β) κατηγορηματικῆς μετοχῆς.
 - 3) τὸ «θὰ» μεθ' ύποτακτικῆς εἶνε μετάφρασις 1) μέλλοντος ὄριστικῆς,
2) εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν. 6) μετὰ παρατατικοῦ εἶνε μετάφρασις 1) παρωχημένου ὄριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν, 2) παρατατικοῦ τοῦ ρήματος «μέλλειν» μετ' ἀπαρεμφάτου (σημαίνοντος τὸ μέλλον τοῦ παρελθόντος).
 - 4) τὸ «ἔχω, εἶχον» μετὰ ρήματος ἐνεργητικῆς ή παθητικῆς φωνῆς ἡχρωτηριασμένου ή τὸ «εἴμαι, ήμην» μετὰ μετοχῆς παθητικῆς φωνῆς εἶνε μετάφραστες ἐνεργητικοῦ ή παθητικοῦ παρακειμένου ή ύπερσυντελίκου.
 - 5) τὸ «εἶνε» εἶνε 3 ἔντεκτον καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον ὄριστικῆς καὶ ύποτακτικῆς: ἔστι, ή - εἰσί, ωσι.
 - 6) τὸ «έάν, έάν δὲν» μετὰ παρωχημένου ὄριστικῆς εἶνε μετάφρασις τοῦ εἰ, εἰμή μετὰ παρωχημένου ὄριστικῆς ή οὐκτικῆς.
 - 7) τὸ «δὲν» (=οὐδὲν)=οὐ, μή.

B

Τοὺς φιλοσοφικοὺς ὅρους, οἵοι οἱ

Dualismus	Physicismus
Empirismus	Naturalismus
Idealismus	Pragmatismus
Kriticismus	Realismus
Monismus	Skepticismus
Occasionalismus	

καὶ ἄλλοι, ως τοιούτους μεταφέρων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀφίημι σχεδὸν ως ἔχουσιν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν έργον είνε προτὸν μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου μελέτης καὶ σκέψεως.

Εἰ καὶ εἶχον δὲ ὑπὸ ὄφει μ.συ κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ, ως ἐκ τοῦ ἐπισυνημμένου καταλόγου καὶ ἐκ τῶν παραπομπῶν καταφαίνεται, πλείστους φιλοσόφους, καὶ δὴ τοὺς κορυφαίους, οὐχ ἡττού δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅλως πρωτότυπον καὶ κατὰ τὸ σχέδιον καὶ κατὰ τὴν κυριαρχοῦσαν ἴδεαν.

Ἐπιθυμῶν δὲ νῷ ἀποδείξω ἐπιστημονικῶς:

α') ἐάν ὑπάρχῃ «τι» ἔκτος τοῦ νοοῦντος ὑποκειμένου ἀντικειμενικῶς κατέμενον· καὶ πῶς γιγνώσκεται.

β') ἐάν ὑπάρχῃ, τίς ἡ σύστα αὐτοῦ· καὶ

γ') τίς ἡ ἀπόλυτος αὐτοῦ αἰτία (§ 5)
ἔθηκατέσταν ἀρχήν.

Τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην διετύπωσα δι' ἴδεου φιλοσοφικοῦ συμβόλου ἐκ τεσσάρων θέσεων (§ 9).

Διὰ τοῦ συμβόλου δὲ τούτου τίθημι γενικά τινα σημεῖα, ὅτινα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι 1ον ως ὅρια ἐντὸς τῶν ὄποιων φιλοσοφῶ, καὶ 2ον ως γνωρίσματα, δι' ὧν αἱ ἐμοὶ θεμελιώδεις ἴδεαι διαχρίνονται τῶν θεμελιωδῶν τοιούτων τῶν λοιπῶν γνωστῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων (§§ 126-128).

Ἐν τῇ ἐπιλύσει δὲ τοῦ τριδύμου προβλήματός μου ἐχρησάμην τῇ τε συνθετικῇ τῇ τε ἀναλυτικῇ μεθόδῳ.

Ἐν τῷ φιλοσοφεῖν δὲ ἔχω ὑπὸ ὄφει τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸν φιλοσοφικὸν ὄρθιολογισμὸν (§ 6) νομίζων, ὅτι δι' αὐτῶν μόνον δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν ἐπιστημονικῆς γνώσεως.

Καὶ ἐμπειρίαν μὲν λέγων ἐννοῶ τὴν αἰσθήσιν καὶ τὴν νόησιν, φιλοσοφικὸν δὲ ὄρθιολογισμὸν τὸ αἰσθάνεσθαι, νοεῖν, κρίνειν καὶ λογίζεσθαι συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τῆς ως ἐγὼ ἐμφανιζομένης Χούσίας (§§ 10. 20).

Πεπεισμένος δὲ ὅτι διὰ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἥμετέρου αὐτοσυνειδότος (§ 104) δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν ἐπιστημονικῆς αὐτογνωσίας, κοσμογνωσίας καὶ θεογνωσίας ἡτοι θεωρητικῆς γνώσεως

περὶ τοῦ ἐγώ, σχετικοῦ οὐκεγώ καὶ ἀπολύτου οὐκεγώ, ἐπέστησα
άκρως τὴν προσοχήν μου ἐν τούτῳ.

Ἐθεώρησα δὲ τὸ τριπλαῖν τοῦτο ἀντικείμενον τῆς ἡμετέρας
γνώσεως ώς αὐταπόδεικτον, διότι τὰ μέλη αὐτοῦ (: τὸ ἐγώ, τὸ
σχετικὸν οὐκεγώ καὶ τὸ ἀπόλυτον οὐκεγώ) εἶνε τοσοῦτον στενῶς
συνδεδεμένα μετ' ἄλληλων, ὥστε κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην δὲν δύ-
νανται νὰ νοηθῶσι χωρὶς ἡ νόησις νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν φύσιν καὶ
δὴ τοὺς νόμους τοῦ ἡμετέρου νοεῖν κεχωρισμένα ἄλληλων (§§ 7.
118. 122). Διὸ θεωρῶ κατὰ φιλοσοφικὴν ἀρχὴν καὶ ἐπιστημονικὴν
πίστιν ώς μὴ δυνάμενα γὰρ νοηθῶσιν ἐγώ ἀνευ σχετικοῦ οὐκεγώ, ἢτοι
οὐκεγώ, ἔξι οὖ αὐτὸ ἐπήγαντε καὶ σχετικὸν οὐκεγώ ἀνευ ἀπολύτου
οὐκεγώ, ἢτοι οὐκεγώ, ἐνῷ αὐτὸ ἔχει τὴν ἑαυτοῦ ἀπόλυτον αἰτίαν.

Ἐπὶ τοιαύτης δὲ τινας ἐμπειρικῆς βάσεως συνέταξα τὸ φιλοσο-
φικόν μου σύμβολον. Φιλοσοφῶν δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῇ ως καθαρὸν προϊόν
τοῦ νοοῦντος ὑποκειμένου, ώς πλάσμα.

Ἐν τῇ συντάξει αὐτοῦ ἡ μᾶλλον τῇ συλλήψει ἔθην ἀναλυτι-
κῶς, εἰ καὶ ἔχει μορφὴν συνθετικήν.

Φιλοσοφῶν δὲ βαίνω καὶ πέραν τῆς σφαίρας τῆς ἐμπειρίας, ἀλλ
ἔχομας ἀείποτε αὐτῆς ἀπρέξι.

Κατέβαλον δὲ πᾶσαν προσπάθειαν καὶ δὲν ἔφείσθην σύδενὸς κό-
που γὰρ ἐξηγήσωμαι τὴν σύσταν καὶ φύσιν τοῦ φιλοσοφοῦντος ἐγώ
ώς καὶ τὴν σύσταν καὶ φύσιν τοῦ σχετικοῦ οὐκεγώ (Κεφάλ. 1.
καὶ 3).

Τὸ ἀπόλυτον δὲ οὐκεγώ ώς κείμενον πέραν τοῦ χώρου, τοῦ
χρόνου καὶ τοῦ ἐν αὐτοῖς καθαροῦ τε καὶ ἐμπειρικοῦ, ἐμμόρφου,
εἴναι ἐθεώρησα, ώς εἰκός, ἀκατάλγητον μὲν μὴ ἀρνήσιμον δέ, ὅτε
ὅρον τοῦ σχετικοῦ οὐκεγώ, ἐνῷ καὶ τὸ ἐγώ, ἀπαραίτητον δέν (§§
4, 9, 122).

Νοήσας δὲ ὅτε μὲν συνθετικῶς, ὅτε δὲ ἀναλυτικῶς, ἀναλύων
τὸ περιεχόμενον τοῦ ἡμετέρου αὐτοσυνειδότος, ἐφυσιολόγησα, ἐψυ-
χολόγησα καὶ ἐφιλοσόφησα περὶ τοῦ νοοῦντος ὑποκειμένου: τοῦ ἐγώ
πρωτοτύπως, ὅσον ἀφορᾷ, ἐννοεῖται, εἰς τὴν βάσιν.

Ωσαύτως καὶ ώς πρὸς τὴν κοσμογονίαν καὶ ἵδιᾳ τὴν γένεσιν
καὶ δὴ τὴν καταγωγὴν τῶν ὄργανικῶν εἰδῶν (κεφ. 1).

Ἡ ὑπόθεσίς μου περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ δὴ γενέσεως τῶν ὄρ-
γανικῶν εἰδῶν εἴνε ἐναντία καὶ δὴ ἀναιρετική τῆς ὑποθέσεως τῆς
ἐξελίξεως (: τοῦ Δαρβινισμοῦ).

Ἐπειδὴ δὲ ὅμως αἱ ὄργανικαι μονάδες αἱ σχηματιζόμεναι ἐκ τοῦ
συγδυασμοῦ τῶν δύο ὅμογενῶν μὲν ἐτεροειδῶν δὲ μονάδων αἱ ώς
ἐγώ ἐμφανιζόμεναι ἀποτελοῦσι νέας μονάδας, αἵτινες διαφέρουσι
τῶν μεταφυσικῶν, χημικῶν καὶ τῶν ὄργανικῶν, ὑλικοπνευματικῶν

ούσων, αὐταὶ ὅλως πνευματικαὶ οὖσαι, ἄτε ἐν αὐταῖς τῆς χριστίας ἀφεμοιωσάσης πρὸς ἑαυτὴν τὴν ψ., προσωπικαὶ, κινοῦσαι ἑαυτὰς ἐλευθέρως ἐν τῷ ἀπείρῳ χώρῳ (ἢιανοίᾳ τοῦ ἀπολύτου ἐγὼ δύνται) ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ καὶ ὡς τοιαῦται κατὰ λογικὴν ἀνάγκην μετὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν στοιχείων τῶν προσληφθέντων μόνον, ὅπως τὸ φύσει ἀπλοῦν περιεχόμενον τοῦ συνειδότος τῆς χριστίας ἀποβῆ σύνθετον καὶ δὴ ἡ χριστία προσωπικὴ (§§ 13—23), δέον νὰ ἀποτελέσωσιν τοῖον κόσμον πνευματικὸν, ἐπεθύμουν, ἵνα ἡ ὑπόθεσις ἔκεινη ἦτο ἀληθής, διότι συνδυαζόμενη μετὰ τῆς ἐμῆς θὰ ἀπετέλει νέαν ὑπόθεσιν, καθ' ἥν σύμπαν τὸ ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ καθαρὸν εἶναι: τὰ ὑλικοπνευματικὰ ἄτομα θὰ μετεμορφοῦντο ἐν τινι σημείῳ τοῦ ἀπείρου χρόνου εἰς πνευματικὸν προσωπικὸν εἶναι: εἰς πνευματικὰς προσωπικὰς μονάδας δυναμένας τελεώτερον νὰ γοῶσι τὴν περιέχουσαν αὐτὰς ἀπόλυτον διάνοιαν, ἀλλ᾽ ἀτυχῶς δὲν εἶνε.

Εἰ καὶ προσεπάθησα τὰ μέγιστα νὰ πείσω ἐμαυτόν, μελετῶν τὰ σχετικὰ ἔργα τῶν μεγάλων ἀντιπροσώπων τῆς ὑποθέσεως ταύτης Haeckel, Huxley, Beaunis καὶ ἄλλων (πρόλ. § 29), δὲν ἤδυνηθη.

Ἄλλ᾽ εὔτυχῶς ἡ ἐμὴ ὑπόθεσις ἐγκλείει ἀφ' ἑαυτῆς ἐν ἑαυτῇ τὴν ἴσεαν, ἥν κατὰ τὰ ἐν σίκειῷ τόπῳ εἰργμένα θὰ ἀναπτύξω δεόντως ἐν τῷ 2ῳ προβλήματι, ἐν τῷ γενήσεται λόγος ὡς γνωστὸν «περὶ τῆς οὐσίας, γενέσεως καὶ συντάξεως τοῦ σχετικοῦ Οὐκεγώ», δῆτι δέον σύμπαν τὸ εἶναι (: τὰ ὑλικοπνευματικὰ ἄτομα δυνάμενα νὰ ἀποτελέσωσι καθαρῶς πνευματικὸν περιεχόμενον τῆς ἀπολύτου Διαροιας, ὅπερ ὡς τοιοῦτον θὰ γιγνώσκῃ αὐτὴν μεταφυσικῶς καὶ ὅπερ δέον νὰ εἴνε καὶ ὁ μόνος σκοπὸς τῆς θέσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀπολύτου.

Φρονῶν δὲ κατὰ πεποίθησιν, δῆτι ἡ λύσις τοῦ τριαδικοῦ μου προβλήματος ἔξηρτηται ἐκ τῆς γνώσεως τῆς φύσεως τῆς σχέσεως τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ τοῦ σχετικοῦ Οὐκεγώ τοῦ κειμένου ἐκτὸς τοῦ ἐγώ, τοῦ νοοῦντος ὑποκειμένου, καὶ τοῦ Οὐκεγώ τοῦ ἐν αὐτῷ, ἀναπαραγωγῆς, εἰκόνος αὐτοῦ δύντος, ἐπέστησα ἄκρως τὴν προσοχήν μου ἐν τούτῳ, ἥτοι πῶς τὸ οὐκεγώ ἀναπαράγεται ἐν τῷ ἐγώ.

Ἐπειδὴ δὲ ὅμως ἵνα κατανοηθῇ τοῦτο ἔδει νὰ γνωσθῇ 1) τὸ νοοῦν ὑποκειμένον, 2) τὸ μέσον δι᾽ οὗ νοεῖ (: ἡ σωματικὴ ὄργανωσις), καὶ 3) τίς ἡ σχέσις μεταξὺ τῆς νοούσης οὐσίας καὶ τῆς δι᾽ ἣς αὐτὴν νοεῖ, ἐπραγματεύθην περὶ αὐτῶν καὶ δὴ πρωτοτύπως (Κεφάλαιον 11).

Μὴ δυνάμενος δὲ νὰ κατανοήσω τὴν παλαιὰν ψυχολογίαν, τὸν ἐπιστημονικὸν ἐογματισμόν, ἀνευ τῆς φυσιολογίας, τοῦ ἐπιστήμο-

η'.

νικοῦ φυσικισμοῦ συνεδύασα ἀμφοτέρας οὕτως ὅτε ἐκατέρα τῇ ἑτέρᾳ νὰ εἴνε συμπλήρωμα ἐκ τῶν ὡν σὺν ἄνευ, χωρὶς μηδετέρα αὐτῶν νὰ ἀπολέσῃ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου τι ἐκ τῶν αὐτῇ ἀνηκόντων (§§ 260—261).

Εἶνε πεποίθησίς μου τό γε νῦν ἔχον ἀδιάσειστος, ὅτι ψυχολογία ἄνευ φυσιολογίας καὶ φυσιολογία ἄνευ ψυχολογίας εἶνε ἀνόητόν τι χωρὶς νὰ προσκρούσῃ ἢ νόησις τῇ φύσει τοῦ ἡμετέρου νοεῖν (§ 262).

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐμπειρικόν, ἐμμερφόν, εἶναι δὲν εἶνε μεταφυσικῶς ὅμοιον πρὸς τὸ καθαρόν, τὸ καθ' ἑαυτὸν εἶναι (§ 10), ἐζήτησα νὰ γνωρίσω τὸν βαθμὸν τῆς ἀναμνηστητος αὐτῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ πορίσματος τοῦ ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἐπιτευχθέντος ἐσχημάτισα τὴν πεποίθησιν, ὅτι γνῶσις μεταφυσικὴ εἶνε ἀπολύτως ἀνέφερτος, ἀλλ' ἢ ἀναμφισβήτητως ὑπάρχουσα φυσικὴ τοιαύτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς μεταφυσικὴν κατὰ τὸν κατ' ἀνθρώπον τρόπον τοῦ ἡμετέρου νοεῖν (§ 139).

Θεωρήσας δὲ τὴν φυσιολογίαν ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ψυχολογίας, ἵνα μὴ εἶπω μετέζόν τι, κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν ἔκρινα καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ μέσου (፡ τῆς ψ οὐσίας: τῆς ὕλης), διὲ σῦ ἢ νοοῦσα οὐσία (፡ ἢ χ: τὸ πνεῦμα) ἐξωτερικεύει, ἐκφαίνει, ἐξαυτήν, ἀπαραίτητον.

Ἐπειδὴ δὲ ἢ φυσιολογικὴ γνῶσις τοῦ μέσου τούτου προαπήτει τὴν ἀνατομικὴν γνῶσιν αὐτοῦ, ἐπραγματεύθην τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ ἀνατομικῶς ἔχων ὑπ' ὅψει τὰ σχετικὰ πρὸς τοῦτο συγγράμματα ἡμετέρων καὶ ξένων (πρᾶλ. Κατάλογον), (Κεφάλ. 2ον).

Ἐν τῇ πραγματείᾳ δὲ ταύτῃ, εἰ καὶ εἶχον ὑπ' ὅψει τὰ ἐν σκείῳ τόπῳ ἀναφερόμενα ἔργα, ἐτήρησα ποιάν τινα αὐτοτέλειαν κατά τε τὸ εἶδος κατά τε τὴν ὕλην.

Ίδια δὲ ἐθεώρησα μεγίστης προσοχῆς ἄξιον τὸν προσδιερισμὸν τῆς μοίρας τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἐν ᾧ εἰδικεύεται ἢ ἀλλοίωσις ἢ ἐμποιουμένη ταῖς κεντρομόλοις νευρικαῖς ἴσιν ὑπὸ τοῦ αἵτίου αὐτῆς (§§ 42. 79. 80. 87. 206. 264—268) ὡς καὶ τῆς μοίρας αὐτοῦ, ἐξ ἣς ἐκφύονται αἱ αἰσθητικαὶ ἵνες αἱ συνδέουσαι τὴν νευρίνην οὖσίαν τῶν αἰσθητηρίων συσκευῶν μετὰ τῆς φλοιώδους φαιᾶς οὐσίας τῶν ἡμισφαιρίων τοῦ προσθίου ἐγκεφάλου, ἐν ᾧ κοινῶς πιστεύεται, ὅτι ἐδράζεται ἢ οὐσία ἢ μᾶλλον πίπτει τὸ κέντρον τῆς οὐσίας, ἥτις αἰσθάνεται, νοεῖ, κρίνει, λογίζεται, συναισθάνεται, ἐπιθυμεῖ καὶ βούλεται (§§ 62. 64).

Σύντομος ἀνάλυσις τοῦ παρόντος Α' μέρους.

Τὸ σχέδιόν μου δὲ τοῦ παρόντος Α' μέρους τοῦ ἔργου μου κατόπιν Δημήτριος ΙΩΑΝΝΑ 2006

τὴν σύνταξιν αὐτοῦ εἶνε πόθε, ὅπερ ἐκτίθησι. Μηχανισμούς καὶ ώς μικρὰ ἀνάλυσις αὐτοῦ.

Τὸ παρὸν μέρος διαιρῶ εἰς δύο τμήματα προτάσσων ἐν §§ 6 (: 1—6) σύντομον εἰσαγωγὴν.

Καὶ τὸ μὲν 1ον τμῆμα περιέχον ἐν §§ 116 (: 7—122) τὰ κυριώτερα σημεῖα σύμπαντος τοῦ τριαδικοῦ μου προβλήματος ώς γενικὴν εἰς αὐτὸν εἰσαγωγὴν διαιρῶ εἰς τρία κεφάλαια.

Καὶ ἐν μὲν τῷ 1ῳ ἐν §§ 23 (: 7—29) πραγματεύομαι περὶ τοῦ ἐν γάρῳ καὶ χρόνῳ καθαροῦ εἰναι, μεταθάσεως αὐτοῦ ἐκ τῆς καθαρᾶς αὐτοῦ καταστάσεως εἰς τὴν ἐμπειρικήν, τὴν ἔμμορφον, ἦτοι περὶ γενέσεως τοῦ κόσμου σκοτιογάνου τε καὶ ὄργανικοῦ: γενέσεως τῶν ὄργανικῶν εἰδῶν καὶ ἴδιᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ἐν φύσει δὲ τοῦ ἡ χρονία (τὸ πνεῦμα § 10) ἐμφανίζεται ώς ἐγώ, προσωπικότητος, προσωπικῆς ἀθανασίας αὐτῆς, καταλογιστοῦ, ἡθικῆς καταστάσεως κτλ. κτλ. κτλ. φυσιολογικῶς, ψυχολογικῶς καὶ μεταφυσικῶς.

Ἐν δὲ τῷ 2ῳ κεφαλαίῳ ἐν §§ 71 (: 30—100) περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ μέσου (τῆς ψυχῆς: τῆς οὐλῆς), δι’ οὗ ἡ χρονία, τὸ πνεῦμα ἐμφανίζεται ώς ἐγώ ἦτοι περὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἀνατομικῶς, φυσιολογικῶς καὶ μεταφυσικῶς.

Καὶ ἐν τῷ 3ῳ κεφαλαίῳ ἐν §§ 22 (: 101—122) ἴδιᾳ περὶ τοῦ ἐγώ καὶ περὶ ὑπάρξεως, σύστασις καὶ φύσεως τοῦ οὐκεγώ σχετικοῦ τε καὶ ἀπολύτου γενικῶς.

Τὸ δὲ 2ον (τμῆμα) περιέχον ἐν §§ 226 (: 123—348) τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος ἦτοι περὶ ὑπάρξεως καὶ γνώσεως τοῦ σχετικοῦ οὐκεγώ διαιρῶ εἰς 14 κεφάλαια.

Καὶ ἐν μὲν τῷ 1ῳ ἐν §§ 7 (: 123—129) πραγματεύομαι περὶ τῆς πραγματικότητος καὶ ἀντικειμενικῆς αὐτῆς ὑπάρξεως.

Θέλων δὲ ὅμως γὰρ προσδιορίσω ἀκριβέστερον τί νοητέον ὑπὸ τοὺς ὄρους «ὑπαρξίαν» καὶ «γνῶσιν» πραγματεύομαι περὶ ἑκατέρου αὐτῶν ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ καὶ δὴ

Ἐν μὲν τῷ 2ῳ ἐν §§ 3 (: 129—132) περὶ ὑπάρξεως.

Ἐν δὲ τῷ 3ῳ ἐν §§ 5 (: 133—137) περὶ γνώσεως.

Ἐκθετεὶς δὲ τὰ δέοντα περὶ ἀμφοτέρων πραγματεύομαι ἐν §§ 11 (: 138—148) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (4ῳ) περὶ τοῦ μέσου (: τοῦ κριτηρίου), δι’ οὗ τὸ ἐγώ ἐξελέγχει, ἐὰν ἡ γνῶσις αὐτοῦ περὶ τοῦ σχετικοῦ οὐκεγώ εἶνε μεταφυσικῶς ἀληθής.

Ἀποδείξας δὲ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ (τῷ 4ῳ), ὅτι ὑπάρχει οὐκεγώ καὶ ὅτι τὸ ἐγώ γνωρίζει διὰ τοῦ μέσου τούτου (: τοῦ ἀξιώματος τῆς ταυτότητος καὶ τῆς ἀντιφάσεως) αὐτὸν μεταφυσικῶς, πραγματεύομαι ἐν §§ 56 (: 149—204) περὶ τῶν (γνωστικῶν) μέσων, δι’ ὧν τὸ ἐγώ γνωρίζει τὸ οὐκεγώ.

Τὰ μέσα δὲ ταῦτα, τὰ ὅποια κυρίως εἶνε ὑποκειμενικά, διαχρίω εἰς ὑποκειμενικὰ καὶ ἀντικειμενικά.

Καὶ ως ὑποκειμενικὰ μὲν θεωρῶ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, περὶ ὧν πραγματεύσμαι ἐν §§ 10 (: 149—159) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (5φ) γενικῶς, ἐν §§ 32 (: 159—190) ἐν ἴδιῳ ὥσαύτως κεφαλαίῳ (: 6φ) εἰδεικῶς.

Ως ἀντικειμενικὰ δὲ (μέσα) τὰς ποιότητας, περὶ ὧν πραγματεύσμαι ἐν §§ 14 (: 191—204) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (7φ).

Θεωρήσας δὲ τὰς ποιότητας, ἀλλοιώσεις καὶ διεγέρσεις τῶν ἡμετέρων νεύρων σύσας ἐμποιευμένας ὑπὸ τοῦ ἐκτὸς ἡμῶν κειμένου οὐκεγώ, ως ἀνηκούσας αὐτῷ καὶ σύχῃ τῇ ψυσίᾳ τῆς χ (: τῷ μέσῳ), πραγματεύσμαι ἐν §§ 23 (: (205 — 227) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (8φ) περὶ μεταμορφώσεως αὐτῶν εἰς αἰσθήματα, παραστάσεις καὶ ἐννοίας.

Εἶτα δὲ §§ 13 (: 228—240) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (9φ) πραγματεύσμαι περὶ φυγώσεως τοῦ οὐκεγώ ὑπὸ τοῦ ἐγώ διὰ τῶν ἡδη γνωστῶν γνωστικῶν μέσων: ὑποκειμενικῶν τε καὶ ἀντικειμενικῶν.

Ἐξακριβώσας δὲ ὅτι τὸ ἐγώ γιγνώσκει τὸ οὐκεγώ διὰ τῶν μέσων τούτων πραγματεύσμαι εἶτα ἐν §§ 8 (: 241—248) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (10φ) περὶ τῆς σχέσεως, συγγενείας, ἀναλογίας καὶ ὁμοιότητος τῶν δύο συμβεβγκότων: τῶν ψυχικῶν καὶ τῶν φυσικῶν.

Περατώσας δὲ τὴν ἔξετασιν καὶ τούτου ποιεῦμαι ἐν §§ 41 (: 249—289) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (11φ) μακρὰν ἔρευναν περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὸ ἐγώ γιγνώσκει τὸ οὐκεγώ.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ οὐκεγώ γνωρίζει ἔσυτὸ τῷ ἐγώ ἀλλοιοῦν καὶ διεγεῖρον τὴν νευρὸν οὐσίαν τῶν αἰσθητηρίων συσκευῶν καὶ (δι' αὐτῶν) τὴν φλοιοῦντα φαιάν οὐσίαν τῶν ἡμισφαιρίων τοῦ προσθίου ἐγκεφάλου, ἐν ᾧ ἐδράζονται τὰ αἰσθητικὰ καὶ τὰ κινητικὰ κέντρα ἢ κατὰ Flechsich αἱ δύο ζῶναι τῶν προβλητικῶν καὶ τῶν συνδετικῶν κέντρων· καὶ ἐπειδὴ αἱ οὐσίαι αὗται δύνανται νὰ ἀλλοιωθῶσι καὶ διεγερθῶσι καὶ ἀνευ ἔξωτερικοῦ αἰτίου ἔσωθεν, αἱ αἰσθήσεις ἀπατώμεναι ἀπατῶσι, πραγματεύσμαι ἐν §§ 19 (: 290 — 308) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (12φ) περὶ τῶν ἀπατῶν τῶν αἰσθήσεων.

Παρατηρήσας δὲ ὅτι ἔνθεν μὲν ἔνεκα τοῦ ἀπατηλοῦ τῶν αἰσθήσεων, ἔνθεν δὲ ἔνεκα τοῦ ἀνεπαρκοῦς τῶν γνωστικῶν μέσων πρὸς μεταφυσικὴν γνῶσιν καθίσταται τὸ οὐκεγώ ἀκατάληπτον, ἐκ δὲ τῆς ἀκαταληψίας ἐγεννήθη ὁ ἴδαισμός: καὶ ὁ μυστικὸς τοῦ Berkeley καὶ ὁ λογικὸς τοῦ Fichte πραγματεύσμαι ἐν §§ 10 (: 309—318) ἐν ἴδιῳ κεφαλαίῳ (13φ) περὶ ἀκαταληψίας τοῦ οὐκεγώ ἐκτιθεὶς συντεμώτατα τὰς δοξασίας ἀμφοτέρων: Berkeley καὶ Fichte.

Ἐπειδὴ δὲ ὅμως ἡ ἀκαταληψία τοῦ οὐκεγώ δὲν ἥγειν ἀναγκαῖως

ια'.

εἰς τὴν ἄρνησιν αὐτοῦ, ἐπιχειρῶ ἐν §§ 30 (: 319—348) ἐν ίδιῳ
κεφαλαίῳ (14ῳ) τῷ καὶ τελευταίῳ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ ίδαισμοῦ
καὶ τούτου κάκείνου, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ ἀπο-
λύτου πραγματισμοῦ ἀποδεικνύων, ὅτι καὶ οὗτος κάκείνος πλα-
νῶνται.

Ἄποδεχόμενος δέ ἐκ μὲν τοῦ ίδαισμοῦ τὸ φαινόμενον, τὸ ψυ-
χολογικὸν οὐκεγώ, ἐκ δὲ τοῦ πραγματισμοῦ τὸ νοούμενον τελευ-
τῶν διξάζω, ὅτι ἡ ὑπαρξία τοῦ οὐκεγώ καὶ ἡ γνῶσις αὐτοῦ εἶνε
μεταφυσικῶς, ἀπολύτως, Βεβαῖα.

Παναγ. Α. Ἀγιοδοφίτης
Γυμνασιάρχης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: AN. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΥ

E.Y.D της Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Αν. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.γ.Δ πλ.Κ.π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006